
Παραγωγικός
Μετασχηματισμός και
Κλαδικές Διασυνδέσεις
της Ελληνικής
Οικονομίας

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) του **Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.)** σας καλωσορίζει στο Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και συγκεκριμένα στο πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης με τίτλο **«Παραγωγικός Μετασχηματισμός και Κλαδικές Διασυνδέσεις της Ελληνικής Οικονομίας»**.

Η ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης και πιστοποίησης επαγγελματικών δεξιοτήτων οδήγησε το **Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (E-Learning)** του Ε.Κ.Π.Α. στο σχεδιασμό των πρωτοποριακών αυτών Προγραμμάτων Επαγγελματικής Επιμόρφωσης και Κατάρτισης, με γνώμονα τη **διασύνδεση της θεωρητικής με την πρακτική γνώση**, αναπτύσσοντας κυρίως, την εφαρμοσμένη διάσταση των επιστημών στα αντίστοιχα επαγγελματικά πεδία.

Στη συνέχεια, σας παρουσιάζουμε αναλυτικά το πρόγραμμα σπουδών για το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης: **«Παραγωγικός Μετασχηματισμός και Κλαδικές Διασυνδέσεις της Ελληνικής Οικονομίας»**, τις προϋποθέσεις συμμετοχής σας σε αυτό, καθώς και όλες τις λεπτομέρειες που πιστεύουμε ότι είναι χρήσιμες, για να έχετε μια ολοκληρωμένη εικόνα του προγράμματος.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Σκοπός του προγράμματος είναι να εφοδιάσει τους εκπαιδευόμενους/ες με τις απαραίτητες γνώσεις και τα εργαλεία για την κατανόηση των βασικών αρχών του παραγωγικού μετασχηματισμού και της οικονομικής διάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας, με έμφαση στη βιομηχανική πολιτική, την οργανωτική δομή των επιχειρήσεων και τη λειτουργία των εταιρικών δικτύων. Το πρόγραμμα φιλοδοξεί να αναδείξει τη σημασία της βελτιστοποίησης της παραγωγικής δυναμικότητας και της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας στις διεθνείς αγορές.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/ες θα εμβραθύνουν στη διάρθρωση των εταιρικών δικτύων στην Ελλάδα, εξετάζοντας τον τρόπο που συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα και την ανθεκτικότητα, οι οργανωτικές δομές των επιχειρήσεων και οι διασυνδέσεις τους, τόσο σε εθνικό όσο και σε διακλαδικό επίπεδο. Με βάση εμπειρικά δεδομένα από τον ελληνικό κλάδο τηλεπικοινωνιών, θα διερευνηθούν η λειτουργία των εταιρικών δικτύων και το επίπεδο ανταγωνισμού, αναγνωρίζοντας τις στρατηγικές που εφαρμόζονται από την πλευρά των επιχειρήσεων για την επίτευξη μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας και την αύξηση της αποδοτικότητας και της προστιθέμενης αξίας. Επιπλέον, θα εξεταστούν οι επιπτώσεις των οικονομικών διαταραχών και ο ρόλος της καινοτομίας και της

διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων καθώς και της προσέγγισης νέων αγορών, για τη μείωση του κινδύνου και τη βελτίωση της οικονομικής ανθεκτικότητας.

Με την ολοκλήρωση του προγράμματος, οι συμμετέχοντες/ουσες θα μπορούν να σχεδιάζουν στρατηγικές και να υποστηρίζουν πολιτικές για τη βιομηχανική ανάπτυξη και την προσαρμογή στις σύγχρονες οικονομικές συνθήκες, που προωθούν τη διαφοροποίηση της παραγωγής, συμβάλλοντας στην οικονομική ευημερία της χώρας και τη βιωσιμότητα της οικονομίας, σε περίοδο κρίσεων και αναταραχών, και ενισχύοντας παράλληλα τη θέση της Ελλάδας στη διεθνή οικονομική σκηνή.

3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΕΚΤΟΙ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Αίτηση συμμετοχής μπορούν να υποβάλλουν:

- ▶ απόφοιτοι Πανεπιστημίου/ΤΕΙ της ημεδαπής και της αλλοδαπής
- ▶ απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με συναφή στο αντικείμενο εργασιακή εμπειρία

Η αίτηση συμμετοχής υποβάλλεται ηλεκτρονικά, μέσω της ιστοσελίδας:

<https://elearningekpa.gr/>

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

Τα προαπαιτούμενα για την παρακολούθηση του Προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους είναι:

- ▶ Πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- ▶ Κατοχή προσωπικού e-mail
- ▶ Βασικές γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών

5. ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η διδασκαλία στα προγράμματα εξ αποστάσεως επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ διεξάγεται μέσω του διαδικτύου, προσφέροντας στον εκπαιδευόμενο «αυτονομία», δηλαδή δυνατότητα μελέτης ανεξαρτήτως περιοριστικών παραγόντων, όπως η υποχρέωση της φυσικής του παρουσίας σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

Το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος διατίθεται σταδιακά, ανά διδακτική ενότητα, μέσω ειδικά διαμορφωμένων ηλεκτρονικών τάξεων. Κατά την εξέλιξη κάθε θεματικής ενότητας αναρτώνται σε σχετικό link οι απαραίτητες για την ομαλή διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας ανακοινώσεις.

Ο εκπαιδευόμενος, αφού ολοκληρώσει τη μελέτη της εκάστοτε διδακτικής ενότητας, καλείται να υποβάλει ηλεκτρονικά, το αντίστοιχο τεστ αξιολόγησης. Τα τεστ μπορεί να περιλαμβάνουν ερωτήσεις αντιστοίχισης ορθών απαντήσεων, πολλαπλής επιλογής, αληθούς/ψευδούς δήλωσης, ή upload, όπου ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να διατυπώσει και να επισυνάψει την απάντησή του. Η θεματική ενότητα μπορεί να συνοδεύεται από τελική εργασία, η οποία διατίθεται κατά την ολοκλήρωση της θεματικής ενότητας (εφόσον το απαιτεί η φύση της θεματικής ενότητας) και αφορά το σύνολο της διδακτέας ύλης.

Παράλληλα, παρέχεται **πλήρης εκπαιδευτική υποστήριξη** δεδομένου ότι ο εκπαιδευόμενος μπορεί να απευθύνεται ηλεκτρονικά (για το διάστημα που διαρκεί το εκάστοτε μάθημα) στον ορισμένο εκπαιδευτή του, μέσω ενσωματωμένου στην πλατφόρμα ηλεκτρονικού συστήματος επικοινωνίας, για την άμεση επίλυση αποριών σχετιζόμενων με τις θεματικές ενότητες και τις ασκήσεις αξιολόγησης ή την τελική εργασία.

6. ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

Σε κάθε διδακτική ενότητα ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να επιλύει και να υποβάλλει ηλεκτρονικά το αντίστοιχο τεστ, τηρώντας το χρονοδιάγραμμα που έχει δοθεί από τον εκπαιδευτή του. Η κλίμακα βαθμολογίας κυμαίνεται από 0 έως 100%. Συνολικά, η βαθμολογία κάθε θεματικής ενότητας προκύπτει κατά το 60% από τις ασκήσεις αξιολόγησης και κατά το υπόλοιπο 40% από την τελική εργασία, η οποία εκπονείται στο τέλος του συγκεκριμένου μαθήματος και εφόσον το απαιτεί η φύση αυτού.

Η χορήγηση του **Πιστοποιητικού Επιμόρφωσης** πραγματοποιείται, όταν ο εκπαιδευόμενος λάβει σε όλα τα μαθήματα βαθμό μεγαλύτερο ή ίσο του 50%. Σε περίπτωση που η συνολική βαθμολογία ενός ή περισσότερων μαθημάτων δεν ξεπερνά το 50%, ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα επανεξέτασης των μαθημάτων αυτών μετά την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας του προγράμματος. Η βαθμολογία που θα συγκεντρώσει κατά τη διαδικασία επανεξέτασής του είναι και η οριστική για τα εν λόγω μαθήματα, με την προϋπόθεση ότι ξεπερνά εκείνη που συγκέντρωσε κατά την κανονική διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σε διαφορετική περίπτωση διατηρείται η αρχική βαθμολογία.

7. ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ - ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ

Πέρα από την **επιτυχή ολοκλήρωση** του προγράμματος για τη χορήγηση του Πιστοποιητικού απαιτούνται τα εξής:

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης**

Η διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης Εκπαιδευόμενου στοχεύει στη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχομένων εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, εξουσιοδοτημένο στέλεχος του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ, επικοινωνεί τηλεφωνικά με ένα τυχαίο δείγμα εκπαιδευόμενων, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συμμετείχαν στις εκπαιδευτικές διαδικασίες του προγράμματος, εάν αντιμετώπισαν προβλήματα σε σχέση με το εκπαιδευτικό υλικό, την επικοινωνία με τον ορισμένο εκπαιδευτή τους, καθώς και με τη γενικότερη μαθησιακή διαδικασία. Η τηλεφωνική επικοινωνία διεξάγεται με την ολοκλήρωση του εκάστοτε προγράμματος, ενώ η μέση χρονική διάρκειά της συγκεκριμένης διαδικασίας είναι περίπου 2-3 λεπτά.

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης, εφόσον κληθεί, ή μη ταυτοποίησής του κατά τη διεξαγωγή της, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων**

Ο δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων διασφαλίζει την εγκυρότητα των στοιχείων που έχει δηλώσει ο εκπαιδευόμενος στην αίτηση συμμετοχής του στο Πρόγραμμα και βάσει των οποίων έχει αξιολογηθεί και εγκριθεί η αίτηση συμμετοχής του σε αυτό.

Κατά τη διάρκεια ή μετά το πέρας του προγράμματος, πραγματοποιείται δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων από τη Γραμματεία. Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να είναι σε θέση να προσκομίσει τα απαραίτητα δικαιολογητικά τα οποία πιστοποιούν τα στοιχεία που έχει δηλώσει στην αίτηση συμμετοχής (Αντίγραφο Πτυχίου, Αντίγραφο Απολυτήριου Λυκείου, Βεβαίωση Εργασιακής Εμπειρίας, Γνώση Ξένων Γλωσσών κ.τ.λ.).

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων, εφόσον κληθεί, ή μη ύπαρξης των δικαιολογητικών αυτών, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Αποπληρωμή του συνόλου των διδάκτρων**

Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να μην έχει οικονομικής φύσεως εκκρεμότητες. Σε περίπτωση που υπάρχουν τέτοιες, το πιστοποιητικό σπουδών διατηρείται στο αρχείο της Γραμματείας, μέχρι την ενημέρωση της για τη διευθέτηση της εκκρεμότητας.

Αναλυτική περιγραφή των παραπάνω υπάρχει στον Κανονισμό Σπουδών:

<https://elearningekpa.gr/regulation>

8. ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Οι συγγραφείς του εκπαιδευτικού υλικού είναι μέλη ΔΕΠ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ή και ειδικοί εμπειρογνώμονες με ιδιαίτερη συγγραφική καταξίωση, οι οποίοι κατέχουν πολύ βασικό ρόλο στην υλοποίηση του προγράμματος.

9. ΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ Η ΥΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης περιλαμβάνει **3 θεματικές ενότητες (μαθήματα)**.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Μάθημα - Παραγωγικός Μετασχηματισμός και Οικονομική Διάρθρωση της Ελλάδας

Διδακτική Ενότητα 1: Οι Αρχές του Παραγωγικού Μετασχηματισμού και το Πλαίσιο Βιομηχανικής Πολιτικής

Η συγκεκριμένη διδακτική ενότητα εξετάζει το θεωρητικό και μεθοδολογικό υπόβαθρο του παραγωγικού μετασχηματισμού και της βιομηχανικής πολιτικής. Αρχικά, αναλύονται οι έννοιες και η σημασία της βιομηχανικής πολιτικής και του παραγωγικού μετασχηματισμού σε θεωρητικό επίπεδο. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η μεθοδολογική προσέγγιση που υποστηρίζει τη διαμόρφωση και εφαρμογή αυτών των στρατηγικών. Τέλος, συνοψίζονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση, εστιάζοντας στη συμβολή τους στη βιομηχανική ανάπτυξη και την οικονομική αναδιάρθρωση.

Διδακτική Ενότητα 2: Η Διάρθρωση της Ελληνικής Οικονομίας και το Πρόβλημα της Βελτιστοποίησης

Η συγκεκριμένη διδακτική ενότητα την οικονομική διάρθρωση και τον μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας. Αρχικά, αναλύεται η τρέχουσα οικονομική και τεχνολογική διάρθρωση, το επίπεδο τεχνολογίας, η παραγωγική δομή, η εγχώρια προστιθέμενη αξία στις εξαγωγές και οι στόχοι της βιομηχανικής πολιτικής. Στη συνέχεια, διερευνώνται τα προβλήματα και οι στόχοι του διαρθρωτικού

μετασχηματισμού, ενώ παρουσιάζεται ένα πλαίσιο για τη βέλτιστη διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας, εστιάζοντας στην επίτευξη βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης.

Διδακτική Ενότητα 3: Το Θεωρητικό Πλαίσιο των Πινάκων Εισροών-Εκροών

Η συγκεκριμένη διδακτική ενότητα αναφέρεται στη χρησιμότητα και τη διαδικασία κατασκευής των Πινάκων Εισροών-Εκροών, με στόχο την ανάλυση των αποτελεσμάτων για την Ελλάδα και τις περιφέρειές της. Εξετάζονται η χρησιμότητα, οι εφαρμογές και οι διαφορές μεταξύ Εθνικών και Περιφερειακών Πινάκων. Στη συνέχεια, περιγράφεται η διαδικασία κατασκευής και απεικόνισης των Πινάκων, καθώς και τα αποτελέσματά τους. Τέλος, αναλύονται οι περιφερειακές διασυνδέσεις και η διαδικασία περιφερειοποίησης, υπογραμμίζοντας τη σημασία τους στην οικονομική ανάλυση και τον προγραμματισμό.

Μάθημα - Η Οργάνωση των Εταιρικών Δικτύων στην Ελλάδα

Διδακτική Ενότητα 1: Εισαγωγή στην Οργανωτική Δομή Επιχειρήσεων

Η συγκεκριμένη διδακτική ενότητα ασχολείται με τη δομή των εταιρικών δικτύων, αναλύοντας τις διασυνδέσεις σε επίπεδο ιδιοκτησίας και διοικητικών συμβουλίων. Αρχικά, παρουσιάζεται το θεωρητικό πλαίσιο της δομής και εξετάζονται οι διασυνδέσεις μεταξύ διοικητικών συμβουλίων και δικτύων ιδιοκτησίας. Στη συνέχεια, αναλύονται μελέτες και έρευνες που αφορούν τα εταιρικά δίκτυα σε ελληνικό και διεθνές επίπεδο. Τέλος, αξιολογούνται τα ευρήματα των ερευνών, προσφέροντας πολύτιμες γνώσεις για τη λειτουργία και τις επιπτώσεις των εταιρικών δικτύων.

Διδακτική Ενότητα 2: Ελληνικός Κλάδος Τηλεπικοινωνιών: Βασικές Έννοιες και Εμπειρικά Αποτελέσματα

Η συγκεκριμένη διδακτική ενότητα εξετάζει τη δομή των εταιρικών δικτύων, εστιάζοντας στον κλάδο των τηλεπικοινωνιών και στους εταιρικούς ομίλους που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Αρχικά, παρουσιάζεται ο ρόλος και η δομή των εταιρικών δικτύων, ενώ στη συνέχεια αναλύονται η μεθοδολογία και οι ορισμοί που σχετίζονται με τις διασυνδέσεις μεταξύ εταιρειών. Ακολουθεί ανάλυση του κλάδου των τηλεπικοινωνιών, με έμφαση στη συμβολή του στην ελληνική οικονομία και στη διαμόρφωση του ΑΕΠ, υπογραμμίζοντας τη στρατηγική του σημασία.

Διδακτική Ενότητα 3: Εταιρικά Δίκτυα και Επίπεδο Ανταγωνισμού: Εμπειρική Μελέτη Κλάδων της Ελληνικής Οικονομίας

Η συγκεκριμένη διδακτική ενότητα εξετάζει τα εταιρικά δίκτυα και το επίπεδο ανταγωνισμού μέσω εμπειρικής μελέτης κλάδων της ελληνικής οικονομίας. Παρουσιάζονται τα μέτρα ανταγωνισμού, η μεθοδολογία και οι δείκτες συγκέντρωσης, προσφέροντας μια επικαιροποιημένη εικόνα για τη δομή

της αγοράς. Τα αποτελέσματα των εταιρικών δικτύων ανά κλάδο απεικονίζονται και αναλύονται, παρέχοντας πολύτιμες πληροφορίες για ερευνητές, επαγγελματίες και φορείς χάραξης πολιτικής, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση στρατηγικών και πολιτικών αποφάσεων.

Μάθημα - Οικονομικές Διαταραχές, Διαφοροποίηση και Διασύνδεση των Οικονομιών

Διδακτική Ενότητα 1: Η Επίδραση των Οικονομικών Διαταραχών στην Ελληνική Οικονομία

Η συγκεκριμένη διδακτική ενότητα εστιάζει στη θεωρητική και μεθοδολογική προσέγγιση της αβεβαιότητας οικονομικής πολιτικής και στον αντίκτυπό της στην ελληνική οικονομία. Αναλύονται οι επιπτώσεις της αβεβαιότητας στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία και στους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας. Εξετάζονται οι επιδράσεις οικονομικών διαταραχών και προτείνονται στρατηγικές διαχείρισης και αντιμετώπισης της αβεβαιότητας, με στόχο την προώθηση βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς οικονομικής ανάπτυξης στην Ελλάδα.

Διδακτική Ενότητα 2: Προοπτικές Ανάπτυξης και Μεγέθυνσης προς Όφελος της Βιωσιμότητας και της Διαφοροποίησης

Η συγκεκριμένη διδακτική ενότητα επικεντρώνεται στις πολιτικές ανάπτυξης και μεγέθυνσης για την ελληνική οικονομία. Εξετάζονται οι απαραίτητες αλλαγές στη δομή του παραγωγικού μοντέλου για την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης. Αναλύονται προτάσεις πολιτικών που αφορούν την πολιτική και οικονομική διακυβέρνηση, τον μετασχηματισμό του παραγωγικού μοντέλου, τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά, την περιβαλλοντική προστασία, καθώς και την προώθηση της έρευνας, της δια βίου εκπαίδευσης και της καινοτομίας, με στόχο μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την οικονομική ανάπτυξη.

Διδακτική Ενότητα 3: Παγκόσμια Δίκτυα: Τάσεις, Διασυνδέσεις και Προοπτικές Ευημερίας

Η συγκεκριμένη διδακτική ενότητα εστιάζει στον ρόλο των δικτύων σε παγκόσμιο και εθνικό επίπεδο, περιγράφοντας τάσεις, διασυνδέσεις και προοπτικές ευημερίας. Αρχικά, εξετάζεται η συνεργασία και η διασυνδεσιμότητα στην παγκόσμια οικονομία, ακολουθούμενη από τη μελέτη ενός απλοποιημένου δικτύου για την κατανόηση των λειτουργιών του. Αναλύονται οι τάσεις που διαμορφώνονται, καθώς και οι έννοιες της παγκοσμιοποίησης, της αποπαγκοσμιοποίησης, της πολυπολικότητας και του προστατευτισμού. Τέλος, αναδεικνύεται η καθοριστική συμβολή των δικτύων στη διαμόρφωση της ευημερίας σε ένα δυναμικά μεταβαλλόμενο περιβάλλον.